

UPstream Nyhedsbrev nr. 18, februar 2013

Pludselig kom Grønland på dagsordenen i de danske medier og denne gang ikke bare som 5 minutters ”Nyheder fra Grønland” som man kan have indtryk af mest sendes i DR for at Grønland skal føle sig som en del af Rigsfællesskabet. Nej, denne gang er det alvor, store penge og endda Danmarks nultolerancepolitik overfor atomkraft og uran der er i spil. Nyhedsstrømmen om Grønland er pludselig hektisk, følelsesladet og forvirrende og politikere på højeste plan fra alle Folketingest partier synes inddraget. Fra højeste sted flyger beskyldninger om ansvarsforflygtigelse og passivitet. Ekspertter kalder det for en epokegørende ændring i dansk udenrigspolitik. Også miljøorganisationerne er uenige. Verdensnaturfonden WWF opfordrer danske politikere til at lade Grønland selv afgøre sagen mens Greenpeace kalder det ”Topmål af hykleri at tillade grønlandsk uransalg”. Ejendommelige alliancer som mellem Venstre og Enhedslisten (der som de eneste umiddelbart erklærer sig imod uranudvinding i Grønland) bliver udråbt i pressen. Sagen er unægtelig mangesidet men lad mig prøve at opridse det billede jeg har af hvad der er dens kerne:

”3-4.000 kinesere ind i Grønland..”

Grønland råder utvivlsomt over meget store forekomster af vigtige metaller og andre råstoffer der meget vel kan vise sig at være af større værdi end Norges olie. Som jeg for godt 3 år siden nævnte i Nyhedsbrev nr. 4 (vedhæftet), anslås det at Grønland sidder på 25% af verdens forekomster af sjældne jordarter. Endnu er intet af dette dog blevet udvundet og dette kan til dels føres tilbage til den såkaldte *Nultolerancepolitik* overfor udvinding af uran som blev vedtaget af Folketinget i 1986 hvor politikernes debat om dansk atomkraft blev bragt til ophør for de næste 25 år. Der er nemlig så meget uran i Grønland at det er svært at udvinde de sjældne jordarter uden også at få det gule metal med i købet. Men i de seneste 5-7 år begynder et nyt billede at tegne sig på Verdens energipolitiske og teknologiske scene. Kernekraft oplever en renæssance som reaktorhavariet i Fukushima for 2 år siden nok kunne ryste, men ingenlunde afspore. Nye mere miljøvenlige energiteknologier som

alternativ til fossile brændstoffer er på dagsordenen. Alt dette kommer dog ingen vegne uden masser af sjældne jordarter og uran. Kina sidder tungt på 95% af udvindingen af sjældne jordarter, og landet rykker ind på scenen som ikke bare økonomisk men også teknologisk stormagt. Læserne af mine nyhedsbreve kender mine argumenter for denne påstand. Vesten (herunder Japan) er nu meget forhoppet på at bryde Kinas monopol på sjældne jordarter.

Derfor står der i dag store udenlandske investorer med tocifrede milliardbeløb fra ikke blot Kina, men også USA og Australien og banker på døren for at få del i Grønlands ressourcer. Rækkevidden af dette er langt om længe ved at gå op for danske politikere. Tidligere Finansminister Claus Hjort Frederiksen (V) der i det mindste må tilsiges at have den kvalitet at han erkender sine fejl åbent i pressen, indrømmer i Politikken at ”jeg kan da godt ærgre mig over at vi ikke tidligere har været på banen med at prøve at få danske, nordiske, europæiske investorer til at interessere sig for minedrift i Grønland..”. Men hans selverkendelse stopper ikke her, han citeres videre for ”jeg tror, jeg må være ærlig og sige at ingen havde forestillet sig at det ville få et omfang hvor man vil lukke 3-4.000 kinesere ind i Grønland”. Men der er altså nogle af os for hvem dette her ikke kommer som nogen overraskelse. I det 3 år gamle UPstream Nyhedsbrev nr. 5 (her vedhæftet) efterlyste jeg Folketingets interesse for Grønlands selvstyre. Det politiske arbejde der hermed forestod i forbindelse med ændring af lovgivning mht. Nultolerancepolitik osv. er man først nu begyndt at tage fat på. Når et stort flertal i Folketinget nu pludselig er åbne overfor udvinding af uran i Grønland, er forklaringen nok ret enkel. Nu hvor de store står og banker på vores dør med masser af penge, ser man muligheder for at spare i det årlige bloktilskud fra Danmark til Grønland. Her i krisetiderne skal der jo spares og vi danskere har aldrig foragtet pengepungens logik. Men nu har Grønland selvstyre og nu er det deres landsting der afgør den slags spørgsmål. Selvstyreformand Kupik Kleist understreger med al ønskelig tydelighed at Grønland selv bestemmer om de vil have uranudvinding eller ej og foreløbig vil hans parti beholde Nultolerancepolitikken indtil man har fået styr på internationale konventioner om ikke spredning af kernevåben osv. Politikken skriver videre: ”Siden 2004 har Grønland ønsket at komme up to date med de internationale traktater om ikkespredning af uran. Trods gentagne officielle rykkere fra Det Internationale Atomenergiagentur (IAEA) er Grønlands anmodning blevet ignoreret af Energistyrelsen. Først nu er Danmark ved at kortlægge rigets internationale forpligtelser”. Så trods vores pengepungslogik, tyder det på at vi danske kan have sværere ved at se store forretningsmuligheder ude i horisonten og reagere med rettidig omhu. Som jeg var inde på i Nyhedsbrev nr. 4, har Danmark i 2009 givet afkald på fremtidige indtægter fra Grønlands ressourcer - det vil kunne give besparelser i udgifter via bloktilskud, javel, men altså

ikke egentlig indtægter til den danske stat. Med de perspektiver der nu klart åbner sig, kan dette nok forekomme mange danskere mærkeligt men det hænger måske sammen med vore politikeres begrænsede forestillingsevne (retfærdigvis skal det nævnes at Dansk Folkeparti i 2009 stemte imod Selvstyreloven fordi partiet mente at Danmark ville få for lidt ud af de grønlandske ressourcer). ”Ved Jorden at blive, det tjener os bedst” - men det befordrer næppe stor horisont og langsyn. Eller snarere: vores styrke har sjældent været at se store omvæltninger ude i verden og den konsekvens de vil komme til at ramme selv lille Danmark med. Så vækkes vi en tidlig morgen ved at den store verden pludselig står og banker hårdt på vores dør som det skete i 1807 da vores flåde blev sænket og igen den 9.april 1940.

Nu er det jo heldigvis en anderledes positiv problematik at der står store udenlandske selskaber der vil investere i Riget. Alligevel fornemmes en stærk ubehag hos mange danskere ved at der pludselig kommer så fremmede kulturer og vil anlægge miner i Grønland. Dette ubehag føler en del grønlændere måske også. Men overvejende tyder det på at være de økonomiske interesser der er styrende i Grønland og der tegner sig ifølge Politikken et flertal for uranbrydning i landstinget så snart man har fået tingene behandlet og debatteret lidt bedre. Når der tales om ”3-4.000 kinesere i Grønland” hænger det ikke kun sammen med at Kina står som den store investor her. Et selskab kaldet London Mining vil investere 15 mia. kr. i udvinding af jernmalm i Grønland. Trods navnet har det dog ikke meget med England at gøre. Afdøde kinesiske partiformand Deng Xiao Ping kendes jo for det berømte citat at ”kattens farve (navn) er ikke vigtig så længe katten fanger mus”. London Mining skal fange mus ved hjælp af kinesisk kapital, kinesisk ledelse og kinesisk arbejdskraft. De er de første der vil gøre brug af den nye grønlandske storskalalov som har vakt megen røre selvom den egentlig bare tillader lidt lavere løn til arbejdskraften end normalt i Grønland, hvor forskellen kun udgøres af manglende tillæg mht. ferie, kost og logi. Når selv Steen Gade fra SF erklærer sine støtte hertil, siger det mig at der nok ikke er tale om sulteløn og udhungret kinesisk arbejdskraft under slavelignende forhold. Når Kristian Thulesen Dahl (DF) kommer med et forslag om dansk investering i minedrift i Grønland gennem pensionsmidler, synes jeg egentlig at det fortjener ros. Det fortjener påskønnelse for i hvert fald at kunne sætte gang i en debat - der alt for længe har manglet - om hvad vi egentlig skal bruge vores store opsparinger i Danmark til og om det var tænkeligt at de kunne bruges mere erhvervsfremmende end investering i realkreditobligationer og stadig mere luksuriøs dansk boligmasse. Blot må man som Claus Hjort ærgre sig over at den slags forslag ikke er kommet før og man må håbe at de ikke bare kommer som

et ønske om at holde kineserne ude. For det bliver nok svært. Ikke blot har kineserne de dybeste lommer, de har også al erfaringen og ekspertisen gennem de sidste årtier med anlæggelse af miner til udvinding af sjældne jordarter.

Her er min pointe: Selvom det kan være svært at begribe i et stagneret og flegmatisk Danmark, er det tektoniske skift væk fra kul og andre fossiler og mod renere energiformer i fuld gang. Hvis man vil være med til at forme denne udvikling, nytter en vent-og-se-holdning ikke. Dette skift der har Kina som epicenter, spreder sig og ringene i vandet er nu nået til Grønland. Her interesserer australske og kinesiske selskaber sig for udvinding af sjældne jordarter og uran fordi de kan se at skiftet på 5-10-20 års sigt giver markant større efterspørgsel efter disse metaller. Farten på denne udvikling begrænses dog af ignorante og snæversynede politikere - herunder også de folkevalgte. Derfor skal man starte i god tid når man vil anlægge en mine og i den forstand kan åbning af nye miner til dels ses som varsel af hvad der kommer.

År 2013 bragte 2 opmuntrende nyheder for hhv. kernekraft og solceller.

Den nyvalgte japanske premierminister, Shinzo Abe, fra Liberaldemokraterne erklærede Nytårsdag at han ville gøre op med forgængerens anti-nuclear politik. Efter at have vundet en jordskreds sejr over Det Demokratiske Parti, er Liberaldemokraterne tilbage på den post de næsten synes at have haft monopol på i Japan siden 2.verdenskrig. Dette er erhvervslivets og de store japanske konglomeraters parti og de er ikke uden grund tilhængere af kernekraft. Japans konkurrenceevne afhænger heraf i en sådan grad at landet siden lukningen af de 54 reaktorer efter Tsunamibølgen i 2011, for første gang siden 70'erne har haft underskud på handelsbalancen. Det siger ikke så lidt. Som mange af os nok kan huske har Japan gennem over 30 år indkasseret gigantiske handelsoverskud år efter år og landet blev allerede i slutningen af 80'erne verdens største kreditornation. Før Kina overtog posten som prægelnappe var det Japan der jævnligt måtte få skældud af USA for sit kæmpe handelsoverskud og sine "unfair" forretningsmetoder der jo i amerikansk optik må være forklaringen på at USA's handelsbalance ikke klarer sig godt og at nationen synker stadig dybere ned i gældsfælden.

Dette er historie nu: Japans merimport af olie og gas som erstatning for de lukkede reaktorer tynger i dobbelt forstand. Ikke blot giver det et årligt handelsunderskud på ca. 5.000 kr. per japaner - elektricitet fra naturgas er tillige dyr elektricitet for de japanske industrivirksomheder og det

tynger deres konkurrenceevne der i forvejen er under hårdt pres fra Sydkorea (der ikke har lukket sine reaktorer ned og tilmed bygger nye) og Taiwan. Shinzo Abe erklærer derfor nu at hans regering ikke blot vil se med højeste prioritet på at genåbne de lukkede reaktorer men også bygge nye. Dette vil få positiv betydning for vores atomkraft selskab, USEC, der har japanske Toshiba som partner og som har lidt under manglende efterspørgsel efter beriget uran i landet som følge af de nedlukkede reaktorer.

Et par dage efter dette kom så godt nyt fra USA i form af at den mesterlige investor Warren Buffett investerer ca. 15 mia. kr. i det der i 2015 skal blive verdens største solcellepark med en maximal kapacitet svarende til et Avedøre kraftanlæg. Her er det interessant at se lidt nærmere på detaljerne. Der er 2 store amerikanske solcelleproducenter tilbage der endnu står stærkt i den nådesløse konkurrence fra Kina, Sunpower og First Solar. Begge er meget fokuseret, Sunpower på krystallinske solceller og First Solar på tyndfilmteknologien. Dette er konkurrerende teknologier og en overgang kunne det se ud som om det nye tyndfilm ville gå frem på bekostning af de klassiske krystallinske solceller, fordi tyndfilm sparer på silicium eller slet ikke bruger det. Men efterhånden som prisen på silicium er styrtdykket, udvandes denne fordel. Warren Buffett valgte Sunpower som eneleverandør og således valgtes krystallinske solceller fremfor tyndfilm. Som nøje bekræftet i vores prospekt fra 2010, har jeg aldrig troet på at tyndfilms teknologien ville komme op i rigtig stor skala. Solcelleselskaberne i UPstream Porteføljen (Solarworld, Trina Solar og Meyer Burger) har følgelig alle dage udelukkende været indenfor krystallinsk teknologi. Nyheden har sammen med at Kina stadig mere konkretiserer sig som verdens største solcellemarked, fået Trina Solar til at sige 150% siden november og Meyer Burger er steget 60%. Solarworld er ikke steget men den aktie har vi løbende solgt fra og den udgør nu kun 2% af porteføljen.

Ingen UPstream aktier er til salg. De af selskabet hjemkøbte aktier er alle solgt igen til investorer.

Kurs på UPstream aktien: 673 kr.

Med **grønne** hilsener

Thomas Grønlund Nielsen